

vzročila opazka župnika Engla, ki je izjavil, češ, da zveza ščuva proti škofijski avtoriteti. Pri teh besedah je nastal velikanski ropot, tako da ni bilo možno razumeti predsednika in je zaradi tega hotel vladni komisar razpustiti shod. Zastopnik episkopata je izjavil, da vztrajajo škofije pri svoji odredbi. Predsednik je dal na glasovanje predlog glede razpusta zveze. Le malo zborovalcev je glasovalo za predlog, ogromna večina je predlog odklonila, nakar je predsednik izjavil, da pomenja izid glasovanja nezaupnico za odbor, zato odstopajo vsi člani odbora. Sklican bo nov občni zbor, ki bo volil nov odbor. V največji razburjenosti so se razšli zborovalci. — Najbolj zanimiv je bil govor predsednika, kaplana Kojbra. V rezkih besedah je zavračal krive vesti, ki so se trošile o zvezi nižje češke duhovščine in je konstatoval, da se je boj proti češki duhovščini zanesel tudi preko mej kraljestva češkega. Čast te duhovščine zahteva — je vzkliknil — da se zavaruje sosebno proti izjavi ljubljanskega škofa Antona Bonaventura Jegliča, ki jo je objavil v ljubljanskem ordinarijatskem glasilu o češki duhovščini. Govornik je rekel doslovno: "Tista izjava vsebuje častikrajo ne le za nas, ampak tudi za češki episkopat, in mi se nadejamo za trdno, da bo ustrezno naši prošnji, da se pri visokočastitem gospodu škofu Jegliču store koraki v obrambo naše časti, ki jo pa bomo branili tudi v Rimu."

* **Koliko kmetov v Avstriji mora s svojih domov.** To je razvidno iz spisa dr. Karla Zwiedineka v statističnem mesečniku za l. 1906., kjer pisatelj podaja števila o eksekutivnih dražbah leta 1904. V tem letu je bilo 672 kmetij eksekutivno prodanih. Največ prodaj je bilo v planinskih deželah. Na prvem mestu je Tirolska, potem pa se vrste Kranjska, Koroška in Štajerska. Ena eksekutivna dražba prihaja na Tirolskem na 456 oseb, na Kranjskem na 5695, na Koroškem na 5714 in na Štajerskem na 7689 oseb. Četudi prihajajo prodane kmetije večinoma v kmetijske roke, se vendar ne da tajiti, da pride država v doglednem času ob svojo najzaneslivejšo oporo, če bodo take razmere vladale še naprej.

* **Šolski štrajk na Poznanjskem.** V pruskem deželnem zboru je v proračunski debati prišel poljski štrajk na razgovor. Poslanec Stychel (Poljak) je izjavil: Šolski štrajk ni nastal iz frivolnih nagibov, temveč je potrebna obramba proti vladnemu nasilstvu. Na Ogrskem je vkljub madjarskemu uradnemu jeziku z naredbi naučnega ministra dovoljen nemški verouk za nemške otroke. Nemška molitev poljskih otrok je profanacija, ker molitve ne razumejo. Govornik je zaključil z zagotovitvijo, da bodo Poljaki vztrajali v tem boju.

* **Škof o ločitvi cerkve od države.** Kremonski škof Bonomelli je govoril z urednikom časopisa "Giornale d'Italia" o razmerju med cerkvijo in državo. Rekel je, da bi cerkveni spor na Francoskem izbruhnil tudi, ako bi še živel Leo XIII. Posvetno papeževno vladanje smatra škof za mrtvo in pokopano ter je izjavil, da bi papež pametno storil, ako opusti staro fikejio o svojem ujetništvu ter poljubno zapusti Vatikan.

* **Vojaški kontingent za leto 1907.** Za tekoče leto zahteva vojna uprava 103.100 novincev za stalno armado in mornarico; od teh jih odpade na Avstrijo 59.024., na ogrske dežele pa 44.076. Poleg tega je treba v Avstriji še 14.500 novincev za deželno brambo.

* **Minister za otroke.** Na Angleškem hočejo uvesti zakon, s katerim dobe tudi otroci svojega ministra. Edina dolžnost "ministra za otroke" bo, da se bo brigal za vzgojo in za pravne in socialne razmere otrok.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. "Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani" so darovali: Posojilnica v Senčurju pri Kranju 10 K; g. Mihael Kmet, kaplan v Senčurju pri Kranju 5 K; g. Rudolf Schiller, učitelj v Črnomlju 10 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Josip Križnar in Amalija Kecalj iz Senčurja pri Kranju; Leopold Marn iz Škocijana pri Turjaku; Fortunat Lužar iz Izlakov; Valentin Burnik, Konrad Barlè, Leopold Morela, Angela Ferlič, Frančiška Bayer in Pavla

Lavrič, vsi iz Metlike; Ivan in Franica Bezeljak iz Št. Vida nad Cerknico; Fran Jamšek, Peter Jankovič in Amalija Puk iz Rajhenburga na Štajerskem; Miloš Germovšek in Kristina Berthold iz Pilštanja; Albin Strekelj iz Škocijana pri Divači; Nikola Pajalič iz Beršeca v Istri; Fran Waišel in Štefanka Kljun iz Hrušice v Istri; Franc Bajt iz Ajdovščine.

"Domače ognjišče" je izšlo s prav zanimivo vsebino; list pridobiva vedno več simpatij in tudi več naročnikov; so-trudnike ima med učiteljskim, zdravniškim in sodnijskim stanom.

"Domače ognjišče" je namenjeno v prvi vrsti prirobnemu ljudstvu, zato le med ljudstvo ž njim!

"Roditeljski večeri" so se na Kranjskem že precej vdomačili; to je veselo znamenje. Le takó naprej!

Ljubljanskemu učiteljskemu društvu je pristopilo 16 novih udov; vsa čast ljubljanskemu učiteljstvu!

Prvi roditeljski večer na idrijski rudniški ljudski šoli se je vršil dne 6. t. m. Nabralo se je toliko staršev, da je bila prostorna soba natlačeno polna, da jih je mnogo stalo na hodniku in da so mnogi morali oditi, ker niso dobili prostora. To je lepo znamenje! Večer je otvoril g. ravnatelj Alojzij Novak s presrečnim pozdravom na vse navzoče, pojasnujoč velik pomen takih sestankov. Potem je govoril tovariš A. Šabec o vzgoji šolskih otrok v predšolski dobi. S prepričevalno, temperamentno besedo je vnmel starše za skrbno, pametno in pravo vzgojo otrok v dobi, ko žive edino v oskrbi svojih staršev. Od te vzgoje je navadno odvisna vsa bodočnost otrokova, tako njegov duševni kakor telesni razvoj. V ogromnem številu zbrano občinstvo je z vidnim zanimanjem poslušalo govornikova izvajanja. Koncem predavanja je ravnatelj Novak zahvalil prisotne za pozornost in jih povabil, naj se še bodočih roditeljskih večerov udeleže v tako mnogobrojnem številu. — Pri takih sestankih bi bilo dobro opozarjati starše na **"Domače ognjišče"**, ki ustvarja trajno vez med domom in šolo.

Gregorčič in — Slovenci. Vendar smo zopet enkrat edini vsi Slovenci ter brez razločka stanu in političnega prepričanja slavimo velikega pesnika. Nas posebno veseli, da so se tudi izpreobrnil njegovi največji nasprotniki ter se brezpogojno klanjajo redkemu geniju, ki ni prekalal ne ene tistih svojih pesmi, zaradi katerih so ga tako strupeno napadali in preganjali. Dokaz, kako zmaga resnica!

Metodiški utrinki. Podrobni učni načrt zahteva od učencev 7. razreda opis geometrijskih risb z rond-pisavo, učenci se pa pri lepopisju nauče velikih črk šele v teku šolskega leta. Učitelj si pomaga na ta način, da sam opiše risbe na šolski deski z rond-pisavo. Učenci se tudi kmalu nauče pisati svoja imena, ker jih to veseli; učitelj pospeši stvar, ako na steno obesi abecedo velikih črk. Pri risanju "silhouett" je umestno, ako učitelj pokaže učencem dotični predmet tako, da vidijo tudi njegovo senco.

Roditeljski večeri, ki so jih pričeli prirejati na raznih krajih, so se prav priljubili. Imeli bi pa gotovo še večji uspeh, ako bi se zanje pridobilo ali prisililo (po krajnem šolskem svetu) starše zanemarjenih otrok, zakaj ti so najbolj potrebni takega pouka, a se mu najrajši odtegujejo.

Roditeljski sestanek priredi ravnateljstvo deške meščanske šole v Postojni dne 14. t. m. Ravnatelj g. Josip Brinar bo govoril o vprašanju "Kako naj podpirajo roditelji in stanodajalci vzgojno delovanje šole?"

Iz sežanskega okraja nam pišejo: Pribiti moramo, da se je e. kr. okrajni šolski nadzornik udeležil klerikalnega shoda pri Rebku na Vipavskem. Mož je šel na shod najbolj zagrizenih sovražnikov šole in učiteljstva. Tako je! Nadejamo se pa, da se ne bo dalo kraško učiteljstvo begati, še manj pa terorizirati!

Naslov ravnateljice je podelilo naučno ministrstvo nadučiteljici nemške dekliške šole v Ljubljani, Alojziji Bauerjevi, in sicer v priznanje za dolgoletno, jako uspešno delovanje na šolskem polju.

Poročil se je tovariš Fran Pristovšek, učitelj v Žaleu, z učiteljico Pavlo Götzlovo. Bilo srečno!

Učiteljstvo ljudske šole v Cerkljah pri Krškem priredi v nedeljo, 14. t. m., ob 3. uri popoldne drugi roditeljski sestanek. Vzpored: 1. O vzgoji; 2. Na Vezuv

Poljudno-poučno, s 50 skioptičnimi slikami združeno predavanje. — Tretji roditeljski sestanek pa je v nedeljo, 21. t. m., ob isti uri: Vzpored: 1. O vzgoji. (nadaljevanje); 2. Schönbrunn-zverinjak, 50 slik. — Vstop vsakemu dovoljen.

Verske vaje in novi šolski in učni red. Češki deželni šolski svet je sklenil na poziv naučnega ministrstva izločiti iz izvrševalnih naredb k novemu šolskemu in učnemu redu določbo o zamudah verskih vaj.

✦ **Ivan Božič.** Umrli je 23. sušca t. l. na jetiki v deželni bolnici v Ljubljani učitelj Ivan Božič v starosti 30 let. Služboval je v več krajih, v Velesovem, Kopanju in zadnje na Ubelskem. Tovariš je bil blaga duša kremenitega značaja, vnetedino za blagor šolske mladine. Zaraditega je bil pri otrokih, vaščanih in sosednih kolegih jako priljubljen. Bolehal je od istega časa, ko je postal učitelj (1898) in zato je tudi ostal ves čas provizoričen. Živel je v ubožstvu, zakaj iz svojega malega zaslužka je dosti izdal za zdravlila in zraven je še živel svojo staro mater. Kako dobro se godi kranjskemu učiteljstvu, pričajo njegove zadnje besede, ki jih je izgovoril svoji jokajoči materi: „Bolje je umreti, kakor biti ljudski učitelj.“ Lahka mu zemlja!

Umrli je v Ljubljani v noči od petka na soboto frančiškan p. Angelik Hribar v starosti 64 let. Pokojnik je bil izboren skladatelj. Uglasbil je tudi več otroških pesmi.

Učiteljske premembe na Štajerskem. Stalna učiteljica v Kalobju je postala ondota supletinja Marija Gajškova. Za učiteljico ženskih ročnih del v Št. Jerneju nad Muto in pri sv. Lovrencu nad Ivnico je imenovana Alojzija Hölblova iz Mute. V pokoj je šla učiteljica ženskih ročnih del v Št. Ilju in Velenju Ana Pečovnikova.

Taki so ti božji namestniki! V Št. Lovrencu na Dolenskem nadomestuje obolelega nadučitelja Potokarja neki pomožni učitelj iz črnomeljkega okraja. Službo je nastopil meseca prosinca t. l. Kakor navadno na deželi, je tudi tam trda za stanovanje, in če se že kje dobi kaka luknja, je urejena prav po laško, da se moraš prej proti mrazu zavarovati, preden jo vzameš v najem. Tako so tudi tega učitelja kot ježa porivali od hiše do hiše, dokler ni našel milosti v očeh g. Oblaka, župnika v Št. Lovrencu. Njegova velikodušnost je šla tako daleč, da mu je odstopil v kaplaniji stanovanje — kaplanija je nastanjena v šolskem poslopju — in ponudil celo posteljo in vse to — brezplačno. Človek bi se kar zjokal nad tako vzvišeno ljubeznijo do bližnjega, ako bi ne poznal ljudi, ki zahtevajo za vsako uslugo tudi protiuslugo. In res, takoj mu je začel pihati na dušo, naj se usmili njegovih Marijinih hčerk in naj prevzame pevske vaje, kar se je tudi zgodilo. Kakor hitro je pa bila ljubezen sklenjena, tako naglo sta si bila v laseh. Iz gotovih, opravičenih vzrokov je odslavljal Marijine hčere in opustil orglarijo. Ta predznost je učinkovala kakor bomba na šentlovenskega župnika in rodile so se strasti grdega maščevanja. Parola je bila kratka: „V dveh dneh iz kaplanije.“ — Ker ni mogel učitelj takoj dobiti stanovanja in ga sploh ni imel kje iskati, so prišli na Oblakovo komando farovski rablji in ob učiteljevi odsotnosti v lomili vrata, odnesli posteljo, njegove stvari pa zmetali ven na kup! — Kam sedaj in to v strašni zimi kakor je bila letos? Ali ven na sneg? Nekaj dni je bilo dobro v gostilnici za mizo, potem pa hajdi za peč v šolo. Slednjič se je učitelju vendar posrečilo dobiti stanovanje na štirideset minut oddaljeni Vel. Loki, odkoder prihaja v Št. Lovrenc poučevati, župnik si pa mane roke od veselja, da je njegovo hudobno maščevanje doseglo tudi svoj namen. Kaj porečete k temu, cenjeni tovariši? Ali se vam ne stoji tako početje božjega namestnika? Kdo naj še kaj verjame priliznjenim besedam teh pristnih hinavcev? Na prižnici sladk kot med in cukar, v srečo pa človek, ki čaka na svojega nasprotnika kakor hudič na grešno dušo. Da, da, ni čuda, da se podira Petrova skala. Le tako naprej, sami si kopljete grob, prej ali slej bo konec vaše ošabnosti, ljudstvu pa zasije solnce svobode. Šentlovenčanom pa iskreno želimo, da se kaj kmalu iznebe tega zlobnega človeka. O tem „prijatelju“ učiteljstva povemo prihodnjič še nekaj!

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Gorici se prično izkušnje, in sicer: a) usposobljenosti za obče ljudske in meščanske šole dne 6. maja ob 8. zjutraj in one b) za usposobljenje

v ženskih ročnih delih in za vrtnarice početkom meseca junija t. l. — Prošnje se imajo predložiti ravnateljstvu navedene komisije, in sicer za preizkušnje pod a) najkasneje do 20. aprila t. l. in za one pod b) do 15. maja t. l.

Udeležniki risarskega kurza se zbero v nedeljo zvečer ob 7. uri pri „Južnem kolodvoru“ (restavracija Seydl) k prijateljskemu sestanku.

Odkod imeni Čimbaraso in Tehuantepec. Trdijo, da je bil v Ameriki Čeh pred Kolumbom. Mogoče pa, da je bil še pred Čehom Slovenec, kar baje dokazujejo imena gor. Ko je Gorenjec Tehovan potoval po Južni Ameriki, sreča Čeha, ki ga vpraša po imenu visoke pred njima stoječe gore. Čeh mu pove, da je to Čimbaraso. Slovenec mu reče: „Ti si tepec! Čemu bo rasel, ko je že dosti velik.“ Čeh mu jezen odgovori: „Ne, jaz nisem tepec, tam je Tehuantepec“, ter mu pokaže v daljavi gorski vršac. Gorenjec: „Mogoče, da ga je res moj stric tako krstil, ki je bil že pred 30 leti v Ameriki. Bil je tudi izvrsten hribolazec.“ Povprašala sta potem Indijance po imenu te gore, in ti so ime potrdili.

Madjarsko nasilstvo v šoli. Dasi so Apponyijevi predlogi glede ljudskega šolstva za nemadjarske narodnosti skrajno nasilstvo, je naučni odsek določbe še poostiril s sledečo izpremembo: „V šolah, ki jih obiskuje vsaj 20 % madjarskih otrok, je učni jezik madjarski; v šolah, v katere se je enkrat uvedel madjarski učni jezik, se to stanje ne sme več izpremeniti. V nadaljnjih šolah je madjarsčina izključno učni jezik.“

Pospeševanje poljedelskega pouka v Dalmaciji. V programu za splošno gospodarstvo Dalmacije je tudi razširjenje in izpopolnjevanje gospodarskega pouka, kar se hoče doseči s povišanjem državnih prispevkov. Vsota, dovoljena v prejšnjem letu za državne subvencije v poljedelsko-poučne namene, je od 46.000 kron povišana za leto 1907 na 78.000 kron. Kar se tiče uporabe te vsote, treba naglasiti, da se bodo subvencije podeljevale za šolske vrte in za nagrade ljudskim učiteljem, zaslužnim za poljedelstvo; dalje za štipendije v svrhu študij in za podpore deželanom v olajšanje obiskovanja poljedelskih visokih in srednjih šol in živinozdravniške visoke šole na Dunaju; potem za štipendije obiskovalcem podkovske šole v Sinju in udeležencem učnih kurzov poljedelskega učnega in poizkuševalnega zavoda v Splitu. Istotako se bodo dovoljevali državni prispevki za izdavanje popularnih publikacij o poljedelstvu; na drugi strani pa si je ministristvo za poljedelstvo pridržalo pravico, da bo po predlogih namestništva v Zadru olajšavalo s subvencijami nakupovanje poljedelskih strojev in orodja za rabo potovalnih učiteljev na praktičnih demonstracijah.

Razgled po šolskem svetu.

— **Za šolstvo na Češkem** so l. 1904. izdali 55.200.000 kron. To so izdatki samo za ljudske in meščanske šole, h katerim je dežela prispela 39.200.000 kron in okrajne šolske občinske doklade 16.000.000 kron. — Država je plačala l. 1903. za vse šolstvo, torej tudi za univerze, srednje šole in učiteljska, 50.089.000 kron. Izda torej Češka za ljudsko šolstvo več, nego država za vse šolstvo.

— **Na zagrebškem vsenčilišču** je bilo v zimskem semestru 1906/07 na vseh fakultetah vpisanih 1366 slušateljev, in sicer 1166 rednih in 200 izrednih. Na bogoslovski fakulteti je bilo 119, na pravoslavni 830, na modroslovni, (ki ji pripada tudi gozdarski oddelek s 30 slušatelji), 320 in na farmacevtski oddelek 67 izrednih slušateljev.

— **Novi statut bolgarskega vsenčilišča.** Kakor poročajo iz Zofije, namerava vlada izdati potrebne odredbe za otvorenje vseučilišča. Na izvajanju novega statuta o vseučilišču bodo težave zaradi izpopolnitve profesorskih stolic, ker namesti vlada same tiste prejšnje profesorje, ki se podvržejo novemu statutu. Zato bo morala vlada mnogo stolic izpopolniti s srednješolskimi profesorji, ki dokažejo svoje usposobljenje.

— **Realna gimnazija v Rovinju.** Županstvo Rovinja je na podlagi sklepa mestnega zastopstva prosilo naučno ministristvo za ustanovitv realne gimnazije v Rovinju z italijanskim učnim jezikom.

— **Čudna kazen.** V londonskem zavodu „Eton College“ je uvedel ravnatelj novo kazensko delo. Učenci, ki so zaradi česar koli obsojeni, da morajo pripisovati, morajo to delati z levo